

UCHWAŁA Nr 301 RADY MINISTRÓW

z dnia 6 września 1966 r.

w sprawie rekultywacji i zagospodarowania gruntów przekształconych w związku z poszukiwaniem i eksploatacją kopalini.

§ 1. Uchwała dotyczy rekultywacji i zagospodarowania państwowych gruntów mających ulec przekształceniu lub przekształconych wskutek robót:

- 1) geologicznych,
- 2) związanych z wydobywaniem kopalni, z wyjątkiem torfu, jak również z budową i rozbudową zakładów eksploatujących te kopaliny.

§ 2. 1. Rekultywacja w rozumieniu uchwały oznacza przywrócenie gruntem określonym w § 1 zdolności produkcyjnej lub użytkowej przez wykonanie właściwych zabiegów technicznych i biologicznych.

2. Rekultywacja obejmuje również stosowanie wszelkich środków ograniczających do nieuniknionych rozmiarów przekształcenie gruntów na terenach objętych robotami określonymi w § 1. Dotyczy to przede wszystkim zachowania i regeneracji warstw urodzajnych ziemi oraz uregulowania stosunków wodnych.

3. Przez zagospodarowanie rozumie się wykonanie docelowych zabiegów zapewniających odpowiednie wykorzystanie zrekultywowanych gruntów dla gospodarki leśnej, rolnej, wodnej, komunalnej lub innej.

4. Wybór kierunku zagospodarowania jest uzależniony od geologicznych i hydrogeologicznych wyników badań podłoża i warstwy rekultywowanej, a także od warunków przyrodniczych, ekonomicznych, technicznych i społecznych. Zasadniczym kierunkiem zagospodarowania gruntów określonych w § 1 powinno być przeznaczenie ich pod uprawę rolną lub leśną.

5. Szczegółowy zakres zabiegów podejmowanych w celu rekultywacji i zagospodarowania gruntów określonych w § 1 oraz kryteria i tryb uznawania ich za zakończone określa załącznik nr 1 do uchwały.

6. Wykonanie zabiegów rekultywacyjnych na przekształconym gruncie, którego obszar przekracza 2 ha, z zakresu:

- 1) odtwarzania gleb metodami technicznymi,
- 2) uregulowania stosunków wodnych (wód powierzchniowych i gruntowych),
- 3) wprowadzenia wstępnych upraw

powinno być oparte na dokumentacji wykonanej przez właściwe jednostki projektowania, a w uzasadnionych wypadkach przez jednostki naukowo-badawcze.

§ 3. 1. Obowiązek rekultywacji przekształconego gruntu spoczywa na jednostce dokonującej robót określonych w § 1. Jeżeli przekształcenia gruntu dokonuje kilka jednostek, obowiązek jego rekultywacji spoczywa na każdej jednostce dokonującej tego przekształcenia. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej koordynuje działalność tych jednostek, w szczególności może wyznaczyć jednostkę odpowiedzialną za całość lub część prac rekultywacyjnych.

2. Obowiązek zagospodarowania zrekultywowanego gruntu spoczywa na jednostce powołanej do prowadzenia na nim działalności gospodarczej.

3. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie jednostki, która dokonała przekształcenia gruntu, ani jednostki, która przejęła jej prawa i obowiązki, obowiązek rekultywacji oraz zagospodarowania tego gruntu spoczywa na jednostce powołanej do prowadzenia na nim działalności gospodarczej.

§ 4. 1. Rekultywację i zagospodarowanie przekształconych gruntów należy planować, projektować i realizować odpowiednio we wszystkich fazach robót określonych w § 1, a mianowicie w fazie projektowania budowy zakładu, eksploatacji kopaliny, zakończenia eksploatacji oraz w fazie likwidacji zakładu eksploatującego kopalinę.

2. Zakres i zasady sporządzania dokumentacji dla celów rekultywacji gruntów przekształconych w związku z odkrywkową eksploatacją kopalini określa załącznik nr 2 do uchwały.

3. Dokumentacja, o której mowa w ust. 2, podlega zatwierdzeniu na zasadach i w trybie ustalonym dla zatwierdzania dokumentacji inwestycji przez organy inwestorskie.

4. Właściwi ministrowie uwzględnią w przepisach wydanych na podstawie § 2 ust. 1 zarządzenia Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 lipca 1965 r. w sprawie projektowania inwestycji (Monitor Polski Nr 45, poz. 253) zasady zawarte w ustale.

§ 5. 1. Jednostki wykonujące roboty określone w § 1 obowiązane są w szczególności:

- 1) ograniczyć powierzchniowo zasięg robót, o których mowa w § 1, do rozmiarów niezbędnych ze względów techniczno-ruchowych,
- 2) odpowiednio zabezpieczyć i chronić stan wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z zasadami prawa wodnego, górniczego i geologicznego,
- 3) zabezpieczyć i wykorzystać biologicznie wartościową warstwę nadkładu zarówno przy jego zdejmowaniu, jak również przy budowie zwałowisk zewnętrznych, jeżeli względy techniczne i ekonomiczne nie stoją temu na przeszkodzie,
- 4) zwałować wydobyty nadkład w wyrobiskach, a zwałowiska zewnętrzne budować przede wszystkim na nieużytkach i w sposób najmniej uciążliwy dla gospodarki prowadzonej na sąsiednich gruntach,
- 5) współdziałać z terenowymi organami administracji państwowej w zakresie podejmowania wszelkich środków zmierzających do maksymalnego ograniczenia szkodliwego przekształcenia gruntu.

2. Wybór miejsca pod zwałowiska zewnętrzne powinien być oparty na analizie przyrodniczo-techniczno-ekonomicznej.

3. Ramowe zasady sytuowania i kształtowania zwałowisk czynnych oraz projektowanych określa instrukcja stanowiąca załącznik nr 3 do uchwały. Właściwi ministrowie wydadzą w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały szczegółowe przepisy w zakresie sytuowania i kształtowania tych zwałowisk.

§ 6. 1. Rekultywacja gruntów przekształconych w związku z eksploatacją kopaliny powinna być prowadzona sukcesywnie i dokonana nie później niż w ciągu 4 lat od zakończenia etapu działalności eksploatacyjnej lub zaniechania eksploatacji kopaliny. W pozostałych wypadkach okres ten nie może przekraczać 6 lat od dnia wejścia w życie uchwały.

2. Rozpoczęcie czynności wchodzących w zakres zagospodarowania zrekultywowanego gruntu powinno nastąpić w terminie zapewniającym ciągłość niezbędnych dla przyszłego zagospodarowania prac, a w każdym razie nie później niż w ciągu 2 lat od dnia przejścia tego gruntu w zarząd i użytkowanie przez jednostkę powołaną do prowadzenia na nim działalności gospodarczej.

§ 7. 1. Jednostki, o których mowa w § 3, mogą zawierać porozumienia co do przejścia przez siebie niektórych czynności objętych zakresem rekultywacji lub zagospodarowania z zastrzeżeniem wzajemnego rozliczenia.

2. Jednostki wymienione w § 3 mogą również powierzać wykonanie czynności w zakresie rekultywacji lub zagospodarowania innym powołanym do tego celu przez właściwych ministrów specjalistycznym jednostkom organizacyjnym.

§ 8. 1. Kontrolę i nadzór nad działalnością przedsiębiorstwa górniczego w zakresie rekultywacji gruntów przekształconych w związku z eksploatacją kopaliny sprawuje okręgowy urząd górniczny, stosownie do przepisów prawa górniczego.

2. Jeżeli szczególne przepisy nie stanowią inaczej, w stosunku do jednostek nie wymienionych w ust. 1 kontrolę i nadzór w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów sprawuje właściwy ze względu na charakter dokonywanych zabiegów organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

3. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej koordynuje na obszarze województwa działalność wszystkich jednostek organizacyjnych w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów określonych w § 1.

§ 9. 1. Właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej zakłada i prowadzi rejestr gruntów, podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu stosownie do przepisu § 1.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, obejmuje grunty:

- 1) przewidziane do eksploatacji kopaliny w planach gospodarczych,
- 2) objęte bieżącą eksploatacją kopaliny,
- 3) na których eksploatacja kopaliny została zakończona przed dniem wejścia w życie uchwały,
- 4) na których prowadzone są roboty geologiczne, mogące spowodować przekształcenie tych gruntów.

3. Jednostki planujące lub prowadzące eksploatację kopaliny obowiązane są dostarczać bieżąco właściwym do spraw rolnictwa i leśnictwa organom prezydiów wojewódzkich rad narodowych dane, niezbędne do założenia i wprowadzenia rejestru określonego w ust. 1, oraz zawiadamiać je o planowanej dacie podjęcia, wstrzymania i likwidacji eksploatacji kopaliny.

4. Wyższy Urząd Górniczy udziela dla celów rejestracji, o której mowa w ust. 1, wszelkich potrzebnych informacji z rejestru obszarów górnicznych.

§ 10. 1. Ustalenia o kierunku zagospodarowania gruntów wymienionych w § 1 dokonuje z własnej inicjatywy lub na wniosek strony prezydium wojewódzkiej rady narodowej właściwe ze względu na miejsce położenia tych gruntów, z uwzględnieniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zasad określonych w § 2 ust. 4. Ustalenie to powinno być dokonane przed opracowaniem projektu robót, o których mowa w § 1. W pozostałych wypadkach (§ 9 ust. 2 pkt 2 i 3) ustalenia należy dokonać w terminie 6 miesięcy od założenia rejestru, o którym mowa w § 9.

2. Jeżeli jednostka, która dokonała przekształcenia gruntu nie jest znana, dokumentację niezbędną dla ustalenia kierunku zagospodarowania gruntów wymienionych w § 9 ust. 2 pkt 3 sporządza właściwy organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

3. Jeżeli grunt określony w § 1 położony jest w granicach dwóch lub więcej województw, ustalenia kierunku jego zagospodarowania dokonuje prezydium wojewódzkiej rady narodowej województwa, w którego granicach znajduje się znaczniejszy obszar tego gruntu, w porozumieniu z prezydium wojewódzkiej rady narodowej sąsiedniego województwa.

4. Jeżeli szczególne przepisy nie stanowią inaczej, na podstawie ustalenia dokonanego zgodnie z ust. 1 i 3 prezydium wojewódzkiej rady narodowej wyznacza jednostkę powołaną do zagospodarowania gruntu określonego w § 1.

5. Uprawnienia przewidziane w ust. 1, 3 i 4 prezydium wojewódzkiej rady narodowej może przekazać właściwemu prezydium powiatowej rady narodowej, jeżeli jest to gospodarczo uzasadnione wielkością terenu poeksploatacyjnego oraz sposobem jego zagospodarowania.

§ 11. Ministrowie nadzorujący jednostki zobowiązane do rekultywacji i zagospodarowania gruntów wymienionych w § 1 powołają w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały w podległych jednostkach organizacyjnych odpowiednie komórki lub stanowiska pracy mające za zadanie nadzór i koordynację działalności w zakresie wykonywania uchwały.

§ 12. Zbiorcze zadania z zakresu rekultywacji i zagospodarowania gruntów określonych w § 1 oraz środki na ich realizację powinny być zgodnie z obowiązującymi przepisami włączone do projektu narodowego planu gospodarczego.

§ 13. 1. Przedsiębiorstwa państwowe zobowiązane do rekultywacji gruntów pokrywają wydatki na rekultywację gruntów określonych w § 9 ust. 2 w ciężar kosztów przedsiębiorstwa.

2. Wydatki na rekultywację gruntów określonych w § 9 ust. 2 pkt 3, jeżeli jednostka, która dokonała przekształcenia gruntu, przestała istnieć lub jest nieznana, pokrywane są ze środków inwestycyjnych.

3. Jednostki nie będące przedsiębiorstwami państwowymi pokrywają wydatki, o których mowa w ust. 1, ze środków, z których finansowana jest ich działalność podstawowa.

§ 14. 1. Wydatki na zagospodarowanie gruntów, jeżeli zagospodarowanie to ma charakter działalności podstawowej lub związanej z działalnością podstawową jednostki zobowiązanej do prowadzenia na zrehabilitowanym gruncie działalności gospodarczej, pokrywane są ze środków, z których finansowana jest jej działalność podstawowa.

2. Wydatki na zagospodarowanie gruntów mające charakter inny niż wymieniony w ust. 1 pokrywane są ze środków inwestycyjnych jednostki powołanej do prowadzenia na gruncie działalności gospodarczej.

§ 15. 1. Właściwe instytuty naukowo-badawcze rozwiną w badaniach naukowych tematykę związaną z wykonywaniem zabiegów w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów określonych w § 1.

2. Koordynację prac naukowo-badawczych określonych w ust. 1 prowadzi Przewodniczący Komitetu Nauki i Techniki.

§ 16. Minister Szkolnictwa Wyższego uwzględni w programach nauczania właściwych wyższych uczelni tematykę z zakresu rekultywacji i zagospodarowania gruntów przekształconych w związku z eksploatacją kopalni.

§ 17. 1. Prezes Rady Ministrów na wniosek zainteresowanych ministrów (kierowników urzędów centralnych) może rozciągnąć przepisy uchwały odpowiednio na grunty przekształcone wskutek działalności nie wymienionej w § 1.

2. Przepisy uchwały mogą być stosowane przez jednostki państwowe prowadzące eksploatację kopaliny na gruntach nie stanowiących własności Państwa.

§ 18. Przepisy uchwały dotyczące:

1) prezydów wojewódzkich rad narodowych stosuje się odpowiednio do prezydów rad narodowych miast wyłączonych z województw,

2) prezydów powiatowych rad narodowych stosuje się odpowiednio do prezydów rad narodowych miast stanowiących powiaty oraz prezydów dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw.

§ 19. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Przewodniczącemu Komitetu Nauki i Techniki, Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego, właściwym ministrom i kierownikom urzędów centralnych oraz prezydentom wojewódzkich rad narodowych.

§ 20. Zaleca się centralnym organizacjom spółdzielczym stosowanie zasad określonych uchwałą.

§ 21. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz

Załączniki do uchwały nr 301 Rady Ministrów z dnia 6 września 1966 r. (poz. 247).

Załącznik nr 1

SZCZEGÓŁOWY ZAKRES ZABIEGÓW PODEJMOWANYCH W CELU REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW PRZEKSZTAŁCONYCH W ZWIĄZKU Z POSZUKIWANIEM I EKSPLOATACJĄ KOPALIN ORAZ KRYTERIA I TRYB UZNAWANIA TYCH ZABIEGÓW ZA ZAKOŃCZONE

§ 1. W zakresie zabiegów podejmowanych dla rekultywacji i zagospodarowania gruntów przekształconych w związku z eksploatacją kopalni rozróżnia się następujące etapy i fazy działania:

1) etap rekultywacji przekształconych gruntów obejmujący fazy:

a) przygotowawczą (dokumentacyjną),

b) rekultywacji podstawowej,

c) rekultywacji szczegółowej,

2) etap z a g o s p o d a r o w a n i a zrehabilitowanych gruntów obejmujący fazy:

a) przedplonową,

b) docelową.

§ 2. 1. Faza przygotowawcza (dokumentacyjna) rekultywacji obejmuje ustalenie kierunku zagospodarowania przekształconych gruntów oraz wprowadzenie postulatów rekultywacyjnych do dokumentacji geologicznej i ruchowej oraz dokumentacji inwestycji z uwzględnieniem właściwych zabiegów dla ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem.

2. Faza rekultywacji podstawowej obejmuje:

1) właściwe ukształtowanie rzeźby przekształconego terenu,

2) właściwe ukształtowanie ogólnych warunków hydrograficznych,

3) budowę dróg dojazdowych,

4) całkowite lub częściowe odtwarzanie gleb metodami technicznymi, w razie gdy zachodzi konieczność izolacji utworów toksycznych lub użyznienia gruntów jałowych.

3. Faza rekultywacji szczegółowej obejmuje:

1) zapewnienie stateczności skarp wyrobisk i zwałowisk obudową techniczną lub biologiczno-techniczną,

2) regulację lokalnych stosunków wodnych,

3) przeciwerozrytną obudowę wierzchołki zwałowisk oraz spągu i zboczy wyrobisk przy leśnym lub rolnym kierunku zagospodarowania, natomiast w miejscach przeznaczonych na zbiorniki wodne — magazynowanie wody.

§ 3. 1. Przez właściwe zabiegi zmierzające do ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem rozumie się zapewnienie odpowiednich warunków do zabezpieczenia atmosfery przed zanieczyszczeniem substancjami wydzielającymi się w czasie tworzenia zwałowisk i po ich zakończeniu.

2. Przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu przekształconego w związku z poszukiwaniem i eksploatacją kopalni rozumie się:

1) wypełnienie wyrobiska skalą płoną, przede wszystkim pochodzącą z nadkładu w układzie warstw geologicznych najkorzystniejszym dla przyszłego zagospodarowania, w rozmiarze technicznie możliwym i ekonomicznie uzasadnionym,

2) w stosunku do wierzchołki zwałów wewnętrznych i zewnętrznych oraz do spągu nie wypełnionego wyrobiska — wyrównanie powierzchni w stopniu umożliwiającym dokonanie czynności rekultywacyjnych oraz zagospodarowania,

3) w stosunku do skarp stałych — nadanie im nachyleń zapewniających ich stateczność i umożliwiających do-

konanie zabiegów rekultywacyjnych oraz prac związanych z zagospodarowaniem tych skarp,

- 4) w stosunku do skalistych skarp wyrobiska — wyrównanie ich powierzchni w sposób zabezpieczający przed obrywaniem się i usuwaniem.

3. Przez właściwe ukształtowanie ogólnych warunków hydrograficznych rozumie się zapewnienie układu stosunków wodnych umożliwiających należytą gospodarkę wodami powierzchniowymi tak w przekształconym gruncie, jak i w jego otoczeniu.

4. Przez budowę dróg dojazdowych rozumie się założenie gospodarczo niezbędnej sieci tych dróg wraz z wybudowaniem przepustów, mostów itp. oraz założeniem systemu przydrożnych rowów, z uwzględnieniem sieci dróg założonych dla celów budowy i eksploatacji górniczej.

5. Przez odtworzenie gleb metodami technicznymi rozumie się:

- 1) w stosunku do gruntów skalistych i rumoszowych — neutralizację chemiczną utworów toksycznych, zapewniającą właściwy rozwój przyszłej roślinności oraz użyznienie utworów jałowych,
- 2) w stosunku do gruntów piaszczystych — izolację warstw toksycznych materiałem żyznym, zapewniającą właściwy rozwój przyszłej roślinności oraz użyznienie gruntów jałowych,
- 3) w stosunku do gruntów gliniastych, pylastych i ilastych — neutralizację chemiczno-mechaniczną warstw toksycznych zapewniającą właściwy rozwój przyszłej roślinności.

6. Przez zapewnienie stateczności skarp wyrobisk i zwalisk obudową techniczną lub biologiczno-techniczną rozumie się wykonanie tarasów, ujęć spływów i wypływów wód, płotkowanie, darniowanie, wysiew traw, sadzenie drzew i krzewów oraz wykonanie innych niezbędnych zabiegów zarówno na skarpię, jak i na pasach do niej przylegających u podnóża i na koronie.

7. Przez przeciwerozyjną obudowę wierzchowiny zwalisk oraz spągu i zboczy wyrobisk rozumie się:

- 1) w stosunku do gruntów skalistych i rumoszowych — wprowadzenie drzewiastej i krzewiastej roślinności pionierskiej,
- 2) w stosunku do gruntów piaszczystych, gliniastych, pylastych i ilastych — wprowadzenie wieloletniej roślinności motylkowej i innej o charakterze pionierskim, odtwarzającej warunki biologiczne.

§ 4. 1. Faza zagospodarowania przedplonowego zrekultywowanego gruntu obejmuje:

- 1) jeżeli grunt został przeznaczony pod uprawę leśną — zadrzewienie lub zakrzewienie przedplonowe, na które składają się:
 - a) uzupełniające prace wodno-melioracyjne,
 - b) przygotowanie gleby pod zadrzewienie lub zakrzewienie,
 - c) założenie uprawy leśnej, plantacyjnej lub zadrzewieniowej o charakterze przejściowym, złożonej z roślinności drzewiastej i krzewiastej, przede wszystkim z gatunków pionierskich o funkcjach glebotwórczych,
 - d) pielęgnacja i uzupełnianie założonych upraw;
- 2) jeżeli grunt został przeznaczony pod uprawę rolną:
 - a) uzupełniające prace wodno-melioracyjne,
 - b) przygotowanie gleby pod uprawę rolną,
 - c) realizacja płodozmianu rekultywacyjnego uwzględniającego dobór i następstwo roślin oraz zespół podstawowych i towarzyszących prac z zakresu uprawy mechanicznej, nawożenia i pielęgnacji lub w uzasadnionych wypadkach specjalnych melioracji, których głównym celem jest formowanie gleby;

- 3) jeżeli grunt został przeznaczony pod zbiornik wodny;
 - a) przeprowadzenie odpowiednich prac hydrotechnicznych mających na celu utworzenie zbiornika wodnego,
 - b) uzupełniające prace melioracyjne oraz prace mające na celu ochronę wód przed ich zanikiem i zanieczyszczeniem,
 - c) ewentualne zarybienie zbiornika wodnego;
- 4) jeżeli grunt został przeznaczony na cele gospodarki komunalnej lub innej — wykonanie czynności odpowiadających przyszłemu zagospodarowaniu danego gruntu.

2. Faza zagospodarowania docelowego obejmuje zespół czynności zmierzających do właściwego wykorzystania zrekultywowanych gruntów, a w szczególności:

- 1) budowę wewnętrznych dróg,
- 2) budowę obiektów gospodarczych i instalacji,
- 3) budowę uzupełniających sieci wodno-melioracyjnej,
- 4) przy leśnym zagospodarowaniu terenów — przebudowę drzewostanów przedplonowych na docelowe, odpowiednio dostosowane do typu siedlisk oraz funkcji, jaką dany las ma pełnić, przy rolniczym zaś zagospodarowaniu terenów — zastosowanie płodozmianu porekultywacyjnego, dostosowanego odpowiednio do wydzielonych podstawowych kompleksów uprawowych.

§ 5. 1. Stwierdzenia prawidłowego wykonania zabiegów z zakresu rekultywacji lub zagospodarowania przekształconego gruntu dokonuje właściwy organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej po zapoznaniu się z opinią właściwego zespołu. Zespoły powołuje z własnej inicjatywy lub na wniosek stron:

- 1) w razie gdy rekultywacji gruntu dokonuje przedsiębiorstwo górnicze — właściwy okręgowy urząd górniczy,
- 2) w razie gdy rekultywacji lub zagospodarowania gruntu dokonuje jednostka nie wymieniona w pkt 1 — właściwy ze względu na charakter dokonywania rekultywacji lub zagospodarowania organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

2. W skład zespołu dokonującego oceny prawidłowości zabiegów rekultywacyjnych wchodzi:

- 1) przedstawiciel właściwego okręgowego urzędu górniczego, a w wypadku określonym w ust. 1 pkt 2 — przedstawiciel właściwego organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej, jako przewodniczący,
- 2) przedstawiciel jednostki dokonującej zabiegów z zakresu rekultywacji oraz jednostki powołanej do prowadzenia na zrekultywowanym gruncie działalności gospodarczej,
- 3) przedstawiciel właściwej jednostki, która dokonywała ekspertyzy określonej w § 2 ust. 6 uchwały,
- 4) przedstawiciel właściwego organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej, w razie gdy przewodniczącym zespołu jest przedstawiciel okręgowego urzędu górniczego.

3. W skład zespołu dokonującego oceny prawidłowości zabiegów z zakresu zagospodarowania gruntu wchodzi:

- 1) przedstawiciel właściwego organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej jako przewodniczący,
- 2) przedstawiciel jednostki dokonującej zagospodarowania gruntu,
- 3) przedstawiciel organu nadrzędnego nad jednostką wymienioną w pkt 2.

4. Zespoły działają okresowo lub na stałe. Na wniosek przewodniczącego w skład zespołu mogą również wchodzić przedstawiciele jednostek nie wymienionych w ust. 2 i 3.

5. Zespół sporządza ze swych czynności protokół, w którym albo uznaje wykonanie zabiegów z zakresu rekultywacji lub zagospodarowania gruntu za prawidłowe albo wskazuje uchybienia.

ZAKRES I ZASADY SPORZĄDZANIA DOKUMENTACJI DLA CELÓW REKULTYWACJI GRUNTÓW PRZEKSZTAŁCONYCH W ZWIĄZKU Z ODKRYWKOWĄ EKSPLOATACJĄ KOPALIN

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Dokumentację dla celów rekultywacji z uwzględnieniem zagospodarowania gruntów przekształconych w związku z eksploatacją kopalni sporządza się dla fazy:

- 1) projektowania inwestycji,
- 2) realizacji inwestycji,
- 3) eksploatacji kopaliny.

W uzasadnionych wypadkach dokumentacja może być sporządzona łącznie dla wszystkich trzech faz.

2. Dokumentację określoną w ust. 1 sporządza się również dla celów rekultywacji z uwzględnieniem zagospodarowania przekształconych gruntów, na których eksploatacja kopaliny została zakończona, oraz dla gruntów opuszczonych po dawniejszej eksploatacji kopalni.

3. Wszelkie materiały i akta techniczne dotyczące zagospodarowania przekształconych gruntów powinny być prowadzone przez inwestora osobno i w taki sposób, aby do chwili likwidacji zakładu eksploatującego kopalinę można było prześledzić tok postępowania i przebiegu prac związanych z rekultywacją i zagospodarowaniem gruntu.

Rozdział 2.

Dokumentacja dla fazy projektowania inwestycji.

§ 2. Zadanie rekultywacji gruntów przekształconych w związku z eksploatacją kopalni należy uwzględniać na etapie programowania i we wszystkich stadiach projektowania, a mianowicie:

- 1) w danych wyjściowych do projektowania,
- 2) w projekcie wstępnym (budowy i rozbudowy) inwestycji,
- 3) w projekcie technicznym inwestycji.

§ 3. 1. Prowadzone prace geologiczno-rozpoznawcze dla złoża kopaliny i jego rejonu powinny w pełni uwzględniać określony przez inwestora lub użytkownika zakres potrzebnych badań złoża oraz badań hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich dla określenia warunków rekultywacji, odpowiednio do każdego stadium projektowania budowy zakładu i eksploatacji kopaliny.

2. We wstępnej analizie górniczo-ekonomicznej, opartej na dokumentacji geologicznej złoża w kategorii C², zagadnienie rekultywacji powinno być rozważane z taką dokładnością, na jaką pozwala rozpoznanie geologiczne, przy czym powinien być zaznaczony najekonomiczniejszy sposób zagospodarowania wyrobisk pokładowych.

3. W dokumentacji, o której mowa w ust. 1, powinny być zawarte wyniki badań w zakresie toksyczności utworów nadkładowych i wód podziemnych oraz innych elementów sprzyjających lub nie sprzyjających rozwojowi roślinności, wynikające z materiałów uzyskanych przy prowadzeniu badań geologicznych w tej kategorii.

4. Rozpoznanie geologiczne w kategoriach wyższych (od kategorii C¹ poczynając) powinno położyć główny nacisk na przeprowadzenie badań geologiczno-inżynierskich nadkładu, uwzględniających zagadnienie składników fizyko-chemicznych wód i gruntów w przewidywaniu ich szkodliwego wpływu na zagospodarowanie gruntu.

5. Prowadzone wiercenia geologiczno-rozpoznawcze (złożowe, hydrogeologiczne, geologiczno-inżynierskie) w złożu i jego rejonie należy wykorzystywać dla pobrania prób i wykonania badań laboratoryjnych, celem ustalenia parametrów, mających wpływ na toksyczność środowiska.

6. Do dokumentacji geologicznej należy dołączyć informacje o występowaniu przypowierzchniowych utworów skalnych z określeniem ich charakterystyki gleboznawczej i przydatności dla celów rekultywacji.

7. Określenie charakteru związków toksycznych oraz oceny warunków glebowych z punktu widzenia możliwości ewentualnego wykorzystania przypowierzchniowych warstw następuje na podstawie opinii wydanej przez odpowiednie Instytuty naukowo-badawcze.

8. Zakres badań geologicznych powinien nawiązywać do zamierzeń projektowych zagospodarowania gruntu i podlega uzgodnieniu z jednostką projektowania opracowującą projekt inwestycji.

9. W razie stwierdzenia, że dokonane rozeznanie warstw geologicznych jest niewystarczające dla celów rekultywacyjnych, należy zaprojektować sposób wykonania dodatkowych badań w zakresie niezbędnym dla koncepcyjnego opracowania projektu rekultywacji i zagospodarowania gruntu.

10. Opierając się na ustaleniach określonych w ust. 1—9 należy dokonać wstępnej analizy ekonomicznej rekultywacji i kierunków zagospodarowania gruntu przeznaczonego do eksploatacji kopaliny.

11. Wyniki prac geologicznych w zakresie wymienionym w ust. 1—10 powinny stanowić integralną część dokumentacji określonej w § 1.

§ 4. W danych wyjściowych do projektowania należy ująć następujące zagadnienia:

- 1) wstępne rozpoznanie wpływu eksploatacji kopaliny na rejon przyległy otaczające złożo (zmiana stosunków wodnych, glebowych itp.),
- 2) ocenę przydatności warstw geologicznych nadkładu z punktu widzenia rekultywacji i zagospodarowania przekształconego gruntu.

§ 5. W stadium projektu wstępnego inwestycji należy:

- 1) wykonać analizę przyrodniczo-techniczną i ekonomiczną w zakresie zaprojektowanych koncepcji rekultywacji i zagospodarowania terenu,
- 2) określić usytuowanie i formę wyrobisk kopalnianych — uwzględniając zadania z zakresu rekultywacji i zagospodarowania przekształconego gruntu,
- 3) na podstawie danych wyjściowych do projektowania i danych wymienionych w pkt 1 i 2 opracować wstępny projekt rekultywacji i zagospodarowania terenu,
- 4) projekt kierunku i sposobu rekultywacji i zagospodarowania terenu uzgodnić z właściwym organem prezydium wojewódzkiej rady narodowej,
- 5) sporządzić wykaz materiałów i zestawienie kosztów w zakresie prowadzenia rekultywacji,
- 6) opracować harmonogramy wykonawstwa poszczególnych robót rekultywacyjnych z podziałem na lata i etapy budowy zakładu, eksploatacji i zakończenia eksploatacji kopaliny,
- 7) sporządzić odpowiednie mapy i rysunki dotyczące gruntów objętych rekultywacją,
- 8) sporządzić zestawienie wskaźników techniczno-ekonomicznych dotyczących rekultywacji i zagospodarowania przekształconego gruntu,
- 9) w razie ewentualnej konieczności odstępstwa od danych wyjściowych do projektowania — podać uzasadnienie zmian.

§ 6. Jeżeli projekt wstępny inwestycji nie zabezpiecza w pełni dokumentacji w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów lub też jeśli projekty techniczne inwestycji

zmieniają poprzednie ustalenia projektu wstępnego — zagadnienia te należy uwzględnić w projekcie technicznym inwestycji.

Rozdział 3.

Dokumentacja dla fazy realizacji inwestycji.

§ 7. 1. W fazie realizacji inwestycji na jej wykonawcy ciąży obowiązek prowadzenia i aktualizacji następujących czynności:

- 1) prowadzenie pomiarów geodezyjnych w zakresie zwałowania, dotyczących:
 - a) nachylenia i stateczności skarp,
 - b) wysokości zwałów,
 - c) spadków terenu,
 - d) budowli zapewniających stateczność skarp, zwałowisk i wyrobisk,
- 2) aktualizowanie map i prowadzenie rejestrów granic przekształconych gruntów,
- 3) prowadzenie stałych obserwacji stosunków wodnych ze szczególnym uwzględnieniem stref zagrożonych, założonych ścieków, obserwacji obsuwów, zachowania się przekształconych gruntów ze szczególnym uwzględnieniem zakłóceń i zaburzeń w stabilności skarp, technologii zwałowania itp.

2. Czynności wymienione w ust. 1 powinny być ujęte w specjalnie do tego celu założonej książce kontrolnej. Książka ta powinna być przynajmniej raz na kwartał przedkładana do wglądu kierownikowi jednostki dokonującej robót wymienionych w § 1 uchwały, a zamieszczone w niej adnotacje i uwagi powinny być wykorzystane dla podjęcia bieżących decyzji przy opracowywaniu planu ruchu tego zakładu.

3. Zakład eksploatujący kopalnię zobowiązany jest do stałej aktualizacji projektów dotyczących rekultywacji gruntów, jeśli nastąpiły zmiany w tym projekcie.

Rozdział 4.

Dokumentacja dla fazy eksploatacji kopalni.

§ 8. 1. Zagadnienie rekultywacji i zagospodarowania przekształconych gruntów powinno znaleźć swój wyraz w opracowanych przez zakład eksploatujący kopalnię odpowiednich planach, w których należy w szczególności przewidzieć:

- 1) specyfikację robót przewidzianych na najbliższy rok,
- 2) opracowanie mapowe (rysunkowe) zaprojektowanych prac,
- 3) przewidziane na cele rekultywacji nakłady finansowe,
- 4) zabezpieczenie niezbędnych środków i materiałów na rekultywację gruntu.

2. Zakład eksploatujący kopalnię zobowiązany jest do kontynuowania pomiarów w zakresie dotyczącym etapu realizacji inwestycji, prowadzenia stałej obserwacji zachowania się rekultywowanych gruntów, jak również stałej aktualizacji projektów rekultywacji, jeśli nastąpiła zmiana w tych projektach.

3. W miarę sukcesywnego przekazywania terenów po dokonanej eksploatacji kopalni zakład eksploatujący kopalnię obowiązany jest do równoczesnego przekazywania jednostce wyznaczonej do prowadzenia na nich działalności gospodarczej:

- 1) kompletu dokumentacji geodezyjnej przedstawiającej sytuację i wysokość terenu, jak również granice własności wraz z rejestrem przekazywanych gruntów,
- 2) kompletu dokumentacji dotyczącej rekultywacji przekazywanego gruntu (dokumentacja geologiczna, górnicza itp.),
- 3) kompletu materiałów będących w posiadaniu zakładu eksploatującego kopalnię, dotyczących przekazywanego gruntu.

4. Plan likwidacji zakładu eksploatującego kopalnię powinien między innymi zawierać:

- 1) szczegółowy harmonogram pozostałych do wykonania robót w zakresie rekultywacji gruntu, ze wskazaniem obowiązującego do tych prac wykonawcy,
- 2) harmonogram wykonanych robót,
- 3) dokumentację mapową,
- 4) plan zabezpieczenia finansowego dla dalszego prowadzenia prac rekultywacyjnych.

Rozdział 5.

Dokumentacja dla gruntów, na których eksploatacja kopalni została zakończona, i gruntów po dawniejszej eksploatacji kopalni.

§ 9. Dla prawidłowej rekultywacji i zagospodarowania gruntów, na których eksploatacja kopalni została zakończona, oraz gruntów po dawniejszej eksploatacji kopalni należy wykonać następującą dokumentację:

- 1) prawno-geodezyjna, obejmująca:
 - a) ustalenie granic i praw własności nieruchomości,
 - b) wykonanie map sytuacyjno-wysokościowych terenów,
 - c) ustalenie użytkowników przekształconych gruntów,
- 2) gruntoznawczą — w zakresie toksyczności tych gruntów, określając własności fizyko-chemiczne i mechaniczne gruntu dla oceny, czy grunty te wykazują sprzyjające lub też nie sprzyjające cechy dla zagospodarowania; w dokumentacji tej należy również określić poziom wody podziemnej i jej właściwości fizykochemiczne, warunkujące rekultywację przekształconego gruntu, określić pochodzenie hałd i zwałowisk, okres ich powstawania, aktualny stan warstw przypowierzchniowych itp.,
- 3) analizę techniczno-ekonomiczną i ustalenie kierunków i sposobu rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

Rozdział 6.

Dokumentacja uproszczona.

§ 10. Jeżeli eksploatacja kopalni na powierzchni nie przekraczającej 10 ha powoduje potrzebę rekultywacji gruntu, dopuszcza się stosowanie uproszczonej dokumentacji.

§ 11. Zgodę na zastosowanie uproszczonej dokumentacji wyraża organ nadrzędny nad jednostką wymienioną w § 3 ust. 1 lub 3 uchwały, po zasięgnięciu opinii okręgowego urzędu górniczego, jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa górnicze, lub właściwego do spraw geologii organu przydzium wojewódzkiej rady narodowej.

§ 12. 1. W skład uproszczonej dokumentacji powinny wchodzić:

- 1) mapy terenu, z zaznaczeniem własności przekształconego gruntu i granic terenu przewidzianego do eksploatacji kopalni,
- 2) ogólne rozpoznanie wpływów eksploatacji kopalni na otaczające tereny (zmiana stosunków wodnych na glebowych),
- 3) ogólna ocena przydatności warstw geologicznych nadkładu z punktu widzenia rekultywacji i zagospodarowania przekształconego gruntu,
- 4) ogólna analiza ekonomiczna rekultywacji gruntu i kierunków jego zagospodarowania,
- 5) harmonogram przejmowania gruntu do eksploatacji kopalni i przekazywania gruntu do zagospodarowania po dokonanej rekultywacji.

2. W zależności od miejscowych warunków i rodzaju prowadzonej eksploatacji kopalni organ wyrażający zgodę na zastosowanie uproszczonej dokumentacji może ustalić, jakie elementy tej dokumentacji powinny być szerzej opracowane.

Załącznik nr 3**INSTRUKCJA W SPRAWIE RAMOWYCH ZASAD SYTUOWANIA I KSZTAŁTOWANIA ZWAŁOWISK CZYNNYCH ORAZ PROJEKTOWANYCH**

1. Każde zwałowisko wewnętrzne i zewnętrzne powinno posiadać projekt usytuowania i kształtowania, wykonany przez inwestora lub jednostkę projektowania.

2. Zwałowiska należy projektować w sposób ograniczający w możliwie najwyższym stopniu ujemne wpływy zwałowiska na rzeki i jeziora, większe zbiorniki wodne, lasy, zabudowę terenu, linie komunikacyjne i energetyczne, rurociągi oraz inne urządzenia techniczne.

3. Nie wolno zakładać zwałowisk na wychodniach pokładów ani nad złożem nadającym się do eksploatacji odkrywkowej i posiadającym odpowiednią wartość przemysłową.

4. Należy unikać zakładania zwałowisk na gruntach znajdujących się pod uprawą rolną lub leśną oraz w bezpośrednim sąsiedztwie termicznie czynnych zwałów.

5. Z miejsc przeznaczonych na zwałowiska należy zdjąć przed ich budową, o ile względy ekonomiczne i techniczne na to pozwalają, przydatną dla celów rekultywacji warstwę gruntu i zabezpieczyć ją przed zniszczeniem.

6. Zwałowana skała płona powinna zawierać jak najmniej części łatwopalnych. Części łatwopalne należy zwa-

łować w sposób uniemożliwiający ich zapalenie się. Tworzące się na zwałach punkty zapłonu powinny być natychmiast gaszone.

7. Odwadnianie zwałowisk należy projektować w sposób zapewniający zarówno stateczność zbocza, jak również potrzeby rekultywacji i zagospodarowania zwałowiska.

8. Projekt kształtowania zwałowiska powinien uwzględnić odpowiednio zasady określone w § 3 załącznika nr 1 do uchwały.

9. Ze względu na trudności rekultywacyjne zabrania się budowy zwałów stożkowych.

10. Przy budowie zwałów należy:

- 1) warstwy toksyczne umieszczać możliwie głęboko, w każdym wypadku poniżej warstwy produkcyjnej,
- 2) na powierzchni zwałowiska ułożyć warstwę najbardziej przydatną do celów rekultywacyjnych i zagospodarowania zwałowiska.

11. Przy projektowaniu rekultywacji zwałowisk należy również uwzględniać spodziewane zmiany w strukturze geologicznej i hydrogeologicznej zwału oraz jego podłoża.